

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ
ОСВІТИ**

**Збірник
матеріалів V Всеукраїнської
науково-методичної конференції**

**12-14 квітня 2023 року
м. Одеса**

УДК 378 (063)**О-40**

О-40 Забезпечення якості вищої освіти: матеріали V Всеукраїнської науково-методичної конференції (12-14 квітня 2023 р). – Одеса: ОНТУ, 2023. – 753с.

Збірник містить тези планарних доповідей, доповідей по інноваційним технологіям, шляхам розвитку і вдосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності (секція 1), інформаційним технологіям та методологічним особливостям дистанційних форм навчання (секція 2), методологічним основам формування кадрового потенціалу науково-педагогічних та педагогічних працівників (секція 3) та фахової передвищої освіти як складової механізму забезпечення якості вищої освіти (секція 4).

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори тез доповідей. Матеріали друкуються мовою оригінала. Передрукування матеріалів збірника дозволяється лише за згодою організаційного комітету. Ліцензія СС-ВУ.

УДК 378 (063)**© Одеський національний технологічний
університет, 2023**

УДК 811.161.2**РОБОТА В МАЛИХ ГРУПАХ ЯК ФОРМА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ
КОМУНІКАТИВНУ СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАННЯ****В.А. Перцева****Харківський національний університет внутрішніх справ,
м. Харків**

Організація мовної освіти в немовному виші базується на моделюванні мовної поведінки в різноманітних ситуаціях і служить розвитку комунікативних умінь як у межах соціально-побутової, так і професійно орієнтованої тематики. Йдеться насамперед про формування комунікативної компетенції, тобто здатності й готовності здійснювати як безпосереднє спілкування (говоріння), так й опосередковане спілкування (читання та писання). Формування комунікативної компетенції реалізується через розвиток мовних умінь, які належать до рецепції, вироблення та взаємодії (письмового або усного обміну інформацією за участі як мінімум двох партнерів). Головне місце в процесі мовної освіти належить саме процесу взаємодії, яка надає можливість організувати навчальну роботу у формі мовної діяльності.

Ми ставимо за мету описати способи й форми організації роботи в малих групах (3-5 осіб), як однієї з основних форм взаємодії, що забезпечує комунікативну спрямованість навчання. Групова робота може бути адаптована для виконання низки навчальних завдань. Група курсантів/студентів із 5 осіб, наприклад, може бути залучена до інсценування конкретної комунікативної ситуації, підготовки презентації за певною проблемою або її обговорення з подальшим виступом перед усією аудиторією, перегляду відеофрагмента, який має на меті подальше складання й розігрування діалогу між учасниками малої групи.

Для міжособистісного спілкування група із 4-5 осіб недостатньо велика, але вона не настільки мала, щоб створювати проблеми залежності успіху спілкування від особистих стосунків між його учасниками. Під час спілкування в малій групі курсанти/студенти не залежать від викладача і можуть ухвалювати свої рішення самостійно. Кожен здобувач може сам обирати собі роль і рівень участі в рішенні колективного навчального завдання, хоча метою викладача завжди залишиться прагнення уникнути пасивності окремих здобувачів.

Робота в малих групах: забезпечує синхронну участь у процесі спілкування; сприяє ефективному використанню навчального часу; стимулює створення природної розмовної ситуації, оскільки передбачає достатню залученість кожного учасника; сприяє створенню невимушеної соціально-емоційної атмосфери, що надає можливість для висловлювання різних думок й оцінок.

Організовуючи роботу в малих групах, слід обов'язково враховувати й деякі її труднощі та недоліки:

- така робота може створювати зайвий шум в аудиторії, і у викладача може виникнути відчуття, що навчальний процес виходить із-під контролю;

- не всі учасники отримують задоволення від такої форми роботи, оскільки вважають за краще бути завжди у фокусі уваги викладача, отже, існує небезпека для зайвої активності одних учасників і пасивності інших.

Організація роботи в малих групах складається із трьох етапів: підготовчого, етапу мовної взаємодії і підбиття підсумків. Взаємодія вимагає якісної підготовчої роботи викладача. На етапі підготовки викладач пояснює алгоритм роботи, презентує письмову модель або усно демонструє зразок виконання завдання. Рівень попередньої мовної підготовки студентів до виконання комунікативних завдань залежить від їх типу. У деяких випадках попередня підготовка може бути надмірною й навіть небажаною, в інших – у вигляді, наприклад, роздаткового матеріалу може виявитися корисною.

Під час групової роботи викладач надає курсантам/студентам загальну підтримку, тактовно регулюючи однакову участь у мовній діяльності усіх учасників. Перенесення фокусу уваги з викладача на здобувача дає можливість викладачеві слухати й оцінювати велику кількість відповідей одночасно. Також необхідно встановити жорсткі часові межі та послідовно їх дотримуватися. Завдання для групової роботи обов'язково повинні мати фахове спрямування.

На етапі підбиття підсумків викладач забезпечує якісний зворотний зв'язок із здобувачами освіти, який здійснюється в контексті взаємодії викладача з усією групою. Зворотний зв'язок може отримати такі форми:

- повідомлення правильного рішення;
- прослуховування запису для підтвердження припущень;
- запис на дошці ідей та їх обговорення усією групою;
- демонстрація виконання завдання однією з груп, адже інформація про те, що завдання буде опрацьоване знову, мотивує, підвищує почуття відповідальності за загальну справу.

Групова робота насамперед зосереджується на видах діяльності, які розвивають нормативність і точність мови/мовлення. Оскільки мовна освіта ставить за мету розвиток саме цих двох аспектів, необхідно створити правильний баланс між заняттями, спрямованими на розвиток мови, і заняттями, спрямованими на вироблення її точності. Коли викладач прагне, аби курсанти мали достатню практику щодо використання відповідних граматичних або лексичних явищ, тобто в центрі уваги знаходиться вивчення мовного матеріалу, навчальну діяльність необхідно спрямувати на відпрацювання точності мови та її нормативності.

Види діяльності в режимі вільної, невимушеної групової взаємодії повинні містити обмін інформацією, вирішення дискусійних проблем. Цікавою формою є заняття зі «змішаними групами». У групі з 15 здобувачами створюються 3 окремі підгрупи по п'ять осіб, кожній із яких привласнюється відповідна буква (А, В, С, Д, Е). Після виконання завдання, усі студенти під від-

повідними буквами утворюють нові групи і повідомляють про результати виконаної роботи в попередніх групах. Відбувається якісний обмін інформацією. Таким чином, навіть здобувачі із низькими комунікативними навичками повинні, принаймні, уважно слідувати та робити записи під час роботи у складі першої групи, аби доповісти про її виконання своїй новій групі. Таку форму організації роботи можна застосовувати для інтегрованого використання мовних умінь, коли здобувачам пропонується обмін інформацією під час виконання різноманітних комунікативних завдань.

Під час мозаїчного слухання або читання кожна група працює з текстом, що містить лише певну частину інформації, яка необхідна для виконання завдання. Згодом члени групи перерозподіляються й утворюють нові групи, у складі яких повинен бути хоча б один учасник від кожної попередньої групи. Завдяки цьому і відбувається обмін інформацією, що дозволяє якісно завершити завдання.

Динаміка застосування технології групової взаємодії в процесі мовної освіти визначається лише в межах її структури. Для зручності позначимо етап опрацювання граматичного й лексичного матеріалу буквою А, а етап вільного використання мовних одиниць під час мовлення буквою В. Перехід від одного етапу до іншого здійснюється в лінійній послідовності та характеризується загальним напрямком руху від А до В у межах вивчення однієї теми. У межах етапу А зміна форм мовної взаємодії має циклічний характер і здійснюється в напрямку – від презентації мовного матеріалу у формі фронтальної роботи до його активізації в межах групової роботи із подальшим поверненням до фронтальної взаємодії для реалізації зворотного зв'язку. На етапі В типовою формою мовної взаємодії є групова робота зі встановленням зворотного зв'язку і «виходом» на фронтальний рівень.

Групова взаємодія на рівні спонтанного мовлення відрізняється від взаємодії на рівні нормативності мови відсутністю чітких мовних моделей і довільним відбором мовних одиниць у межах запропонованої ситуації.

Таким чином, групова взаємодія в умовах студентської аудиторії сприяє розвитку мовнорозумової діяльності здобувачів освіти й створенню високої мотивації навчання.

УДК 37:004+378

НОВІ МЕТОДИКИ ВИКОНАННЯ РГЗ З ТЕОРЕТИЧНОЇ МЕХАНІКИ

М.Б. Косой, К.С. Палій, О.П. Царенко
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова,
м. Одеса

Скорочення обсягів загальної кількості кредитів, що виділяється на обов'язкові фундаментальні дисципліни, та зменшення при цьому частки го-